

De fondsen

Sinds de Tweede Wereldoorlog is het Nederlandse bedrijfsleven verdeeld in bedrijfstakken. Bedrijfschappen konden middels verordeningen regels uitvaardigen die door de bedrijven in de bedrijfstak moesten worden nageleefd. Die indeling van het bedrijfsleven in bedrijfstakken zien wij vandaag nog op diverse plaatsen terug.

Het UWV deelt een werkgever in een bepaalde sector in. Vroeger werd aan de hand daarvan bepaald welke van de 26 bedrijfsverenigingen de werknemersverzekeringen uitvoerde voor de werknemers die bij de werkgever in dienst waren. Na de afschaffing van de bedrijfsverenigingen in 1997 is de indeling in sectoren nog van belang voor het wachtgeldfonds waaraan de werkgever WW-premie moet betalen. De eerste zes maanden van de werkloosheidsuitkering en de zogenaamde 'vangnet'-Ziektewet-uitkering worden door het wachtgeldfonds van de betreffende sector betaald, zodat het beroep dat in de sector wordt gedaan op kortdurende WW-uitkeringen en op ZW-uitkeringen bepaalt hoe hoog het wachtgeldfonds-deel van de WW-premie is. Per 1 januari 2004 is daar voor kleine werkgevers nog bijgekomen dat de indeling in een sector bepaalt hoe hoog de sectorgewijs vastgestelde gedifferentieerde WAO-premie is die de werkgever moet betalen. Ook zijn in veel bedrijfstakken pensioenfondsen ingesteld waaraan de deelname bij wet verplicht gesteld is. En last but not least wordt een groot deel van de CAO's niet per bedrijf, maar per bedrijfstak afgesloten met werkgeversverenigingen in die bedrijfstak.

Nobele doelen in de bedrijfstak

Minder bekend is dat een deel van die CAO's niet rechtstreeks toeziet op het vaststellen van de rechten en verplichtingen van werknemers. In de meeste bedrijfstakken worden ook fondsen ingesteld. Allerlei stichtingen worden opgericht om nobele doelen in de bedrijfstak na te streven. Het gevraagd uit de arbeidsmarkt laten treden van oudere werknemers, het scholen en opleiden van werknemers in de bedrijfstak en het doen van (aanvullende) uitkeringen in geval van ongeval of arbeidsongeschiktheid zijn bijvoorbeeld populaire doelen die in veel bedrijfstakken worden nagestreefd. Natuurlijk is daar geld voor nodig. Dat geld moet door werknemers en (vooral) werkgevers bijeen worden gebracht. Daartoe wordt in de CAO bepaald dat de werkgever een bepaald deel van de loonsom moet afdragen aan de fondsen. In de praktijk worden de regelingen die de fondsbijdragen verplicht stellen ook wel aangeduid als de 'bedrijfstakeigen regelingen'. De fondsen werden voorheen beheerd door de bedrijfsverenigingen (de werkgevers- en werknemersorganisaties zaten daar toch in het bestuur), zodat de premies voor de bedrijfstakeigen regelingen prettig mee konden liften op de nota van de bedrijfsvereniging voor de premies werknemersverzekeringen. Sinds de afschaffing van de bedrijfsverenigingen in 1997 kan dat niet meer en het UWV mag zich niet met de premieheffing voor de bedrijfstakeigen regelingen bezighouden. Per bedrijfstak zijn daarom sindsdien afzonderlijke organisaties ingericht die zich bezighouden met de premieheffing.

Sociaal fonds

Het meest populaire doel dat in de praktijk met de bedrijfstakei-

gen regelingen wordt nageleefd is hierboven nog niet genoemd. In de meeste bedrijfstakken bestaat ook nog een 'sociaal fonds'. Is het van het 'VUT-fonds' en het 'scholingsfonds' veelal wel duidelijk waar de premies aan worden besteed, bij het 'sociaal fonds' is dat veel minder het geval. Wat doen de door werkgevers- en werknemersorganisaties ingestelde stichtingen met het door werkgevers afgedragen premiegeld, als zij op bedrijfstakniveau 'sociaal' willen zijn? Wie dat in de CAO's nagaat, kan lezen dat de betreffende stichtingen bijvoorbeeld ten doel hebben om 'voorlichting te geven over de CAO aan werkgevers en werknemers in de bedrijfstak'. Laten u en ik nu steeds gedacht hebben dat het geven van zulke voorlichting aan de leden toch al een taak van een vakbond of werkgeversorganisatie was, waarvoor contributie wordt betaald! Ook het financieren en subsidiëren van activiteiten die gericht zijn op het in sociaal opzicht optimaal functioneren van de bedrijfstak is een mooie doelstelling die bij niemand vraagtekens behoeft op te roepen, maar die ook niemand enig concreet idee zal geven wat er nu precies met het premiegeld zal gebeuren. Persoonlijk zou ik mij natuurlijk niet aan een dergelijke beschuldiging durven wagen, maar boze tongen beweren dat de werkgevers- en werknemersorganisaties het premiegeld vooral gebruiken voor de financiering van hun eigen activiteiten. En VVD-Tweede Kamerlid Vilders wijst er al een aantal jaren op dat er in elk geval geen controle plaatsvindt op de besteding van de premies voor de bedrijfstakeigen regelingen. Dat zou allemaal niet zo erg zijn, als die premies alleen werden opgebracht door werkgevers en

werknemers die lid zijn van de werkgevers- en werknemersorganisaties die in de CAO de fondsbijdragen hebben afgesproken. Maar voor de werkgevers- en werknemersorganisaties zit de lol hem er nu juist in, dat de CAO's algemeen verbindend verklaard worden en dat dus ook de niet-leden premies moeten gaan afdragen aan de fondsen die beheerd worden door bestuursleden die afkomstig zijn uit de kringen van de werkgevers- en werknemersorganisaties. Zo betalen dus alle werkgevers en werknemers mee aan bijvoorbeeld de voorlichting van 'alle werkgevers en werknemers' in de bedrijfstak over de CAO, terwijl ik toch zo'n donkerbruin vermoeden heb dat er weinig niet-leden naar de werkgevers- en werknemersorganisaties zullen bellen met vragen over de CAO.

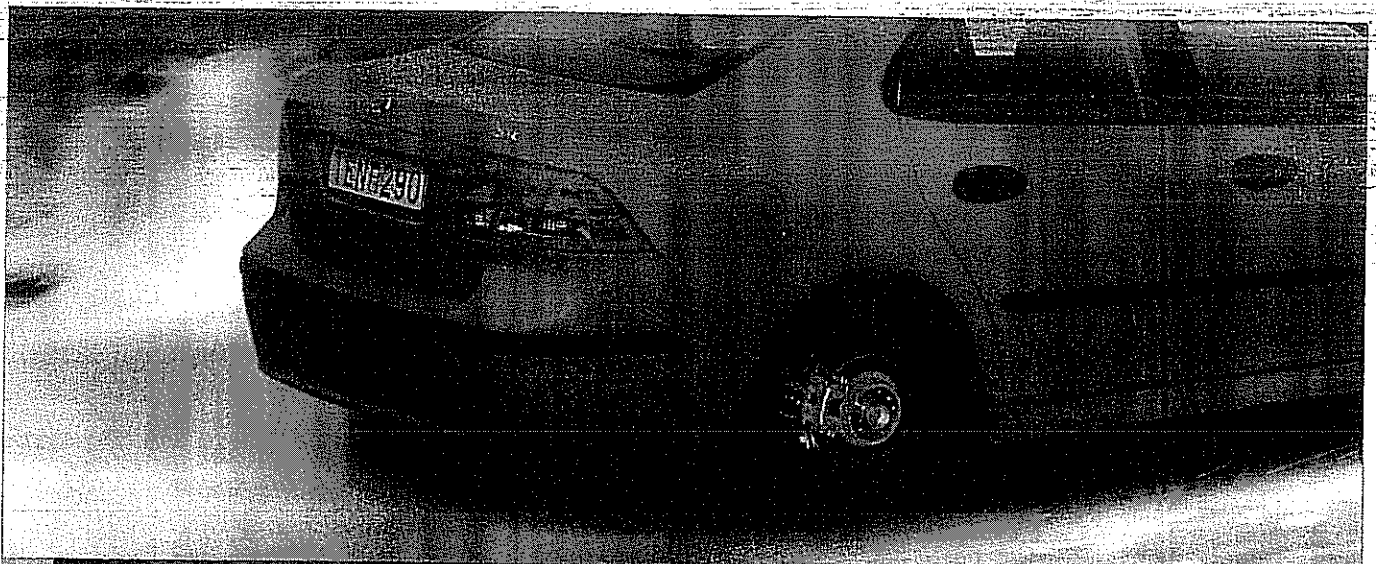
Percentages en geldbedragen

Dat is voor de werkgevers- en werknemersorganisaties wel zo aardig. Mijnheer Vilders heeft net zo lang de aandacht voor deze ongecontroleerde geldstroom gevraagd, dat de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid nu heeft gezorgd dat werkgevers- en werknemersorganisaties verantwoording afleggen over de premie voor de bedrijfstakeigen regelingen. In 2002 bleken deze € 507 miljoen groot te zijn, is deze goed voor 0,63% van de loonsom in de betreffende bedrijfstakken, terwijl een bedrag van ongeveer € 53 miljoen direct naar de werkgevers- en werknemersorganisaties stroomt. De fondsen hebben een slordige € 666 miljoen in reserve. 'Slechts' 3% van de geldstroom blijkt onverant-

woord, maar bij nadere beschouwing blijkt de verantwoording voor een belangrijk deel te bestaan uit uitkeringen aan stichtingen, die zelf hun uitgaven maar nauwelijks verantwoorden. Toch misschien nog een forse portie eigen belang bij de werkgevers- en werknemersorganisaties dus? In de ogen van de Minister van Financiën kennelijk genoeg. Hij dreigt de werknemersorganisaties niet voor niets met het niet langer algemeen verbindend verklaren van CAO's, als zij de afspraken uit het Najaarsakkoord niet uitvoeren! **AA**

Tilburg, 20 april 2004

*mr. J.P.M. van Zijl,
advocaat te Tilburg.*

“Het draait om onze financiële administratie”

Slagvaardige financials geven door middel van hun cijfers en actuele automatisering duidelijk aan welke kansen of risico's hun onderneming loopt. Mede daardoor kunnen (beleids-)beslissingen snel en gefundeerd worden genomen. De pro-actieve adviesrol van financials wordt door de technologische vooruitgang alleen maar groter. Om 'on line' te blijven met de nieuwste ontwikkelingen is hun permanente scholing tot BKB'er, PDB'er of MBA'er daarom van groot belang.

- MBA (= MBO+)**
- PDB (= MBO4)**
- BKB (= MBO3)**

Associatiediploma's de garantie voor succes in de praktijk!

www.associatie.nl